

Razmišljanja autorice iz priloga 'Antibliografija' osuvremenjavaju uvijek aktualna pitanja koja za struku imaju načelan značaj: kako pisati kritičke osvrtne. Ona smatra da od prikaza treba očekivati ono što i od knjige, u formalnom i sadržajnom smislu - da obuhvati predmet istraživanja, naglasi najvažnije probleme, postavi prava pitanja, dokumentira svoje teze na odgovoran način, i, veoma važno - pokaže svoje opredjeljenje za stručni i ljudski dignitet, pristup bez iskrivljavanja i malicioznosti. Pokreće i važno, iako kontroverzno, pitanje tzv. neovrednotenosti, neodređenosti, podjela pokude, da li je to npr., izbjegavanje sugestije da je netko započeo sukob, sučeljavanje zločina jedne strane zločinima one druge, pravljenje razlika između vodstva određene države i naroda, itd. (391.-392.) Autorica razmatra i postoji li, i, što bi trebao značiti, 'konsenzus' u stručnom smislu.

U izlaganju ove, kronološki i problemski, značajne i zahtjevne materije autorica je koristila najrelevantniju literaturu nastalu u inozemstvu ali i na prostorima kojim se bavi, objavljenu gradu, strane i domaće novine, te crpla informacije iz više razgovora sa sudionicima i analitičarima zbivanja. Njezin stil karakterizira jasnoća u izlaganju, te je knjiga zanimljiva i korisna kako onima koji traže prve informacije tako i onima koji žele na jednom mjestu obnoviti i proširiti svoja znanja o ovoj problematici.

KATARINA SPEHNJAK

Tjedan knjige mediteranske tematike i Međunarodni znanstveni skup "Marko Antun de Dominis, splitski nadbiskup, teolog i fizičar"

U Splitu se proteklih desetak godina u rujnu redovito održava *Knjiga Mediterana*, unutar koje se javnosti predstavljaju vrijedna izdanja vezana uz mediteransku tematiku. Ova događanja u pravilu prate izložbe, predavanja i znanstveni skupovi. Ovogodišnja *Knjiga Mediterana* održana je od 16. do 21. rujna 2002. uglavnom u prostorima palače Milesi, odnosno Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu. Podijeljena je u tri cjeline - *Tjedan knjige mediteranske tematike*, Međunarodni znanstveni skup *Marko Antun de Dominis, splitski nadbiskup, teolog i fizičar* i znanstveni skup *Komparativna povijest hrvatske književnosti: hrvatska književnost pedesetih godina prošlog stoljeća*.

Međunarodni znanstveni skup *Marko Antun de Dominis, splitski nadbiskup, teolog i fizičar* organizirali su Književni krug Split, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu i Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu. Iako je proteklo gotovo četiri stoljeća od njegove smrti djelovanje senjskog biskupa, splitskog nadbiskupa, te windsorskog dekana Marka Antuna de Dominisa nije dovoljno istraženo, pa je ovaj znanstveni skup dio nastojanja da se više dozna o njegovu liku, radu i vremenu u kojem je živio. Početku ovog znanstvenog skupa neposredno je prethodilo otvaranje izložbe *Marko Antun de Dominis, splitski nadbiskup i znanstvenik* koju su u prostorima Zavoda HAZU priredili Ivana Prijatelj Pavičić, Arsen Duplančić i Slavko Kovačić. Znanstveni skup su poz-

dravnim govorima u ime organizatora otvorili Ivo Petrinović, Nenad Cambi i nadbiskup splitsko-makarski Marin Barišić.

O senjskoj i modruškoj biskupiji, te uskočkom pitanju u vrijeme Dominisova biskupovanja u Senju izlagao je Mile Bogović, Miroslav Granić je govorio o rapskom rodu Dominisa iz kojeg potječe i Marko Antun. Izlaganjem Dubravka Kneževića obuhvaćen je način imenovanja notara u Dominisovo vrijeme, s posebnim osvrtom na pravo imenovanja notara koje je kralj Žigmund Luksemburški poveljom podijelio Dominisovoj obitelji. O izgubljenju Dominisovoj knjižnici, njenoj mogućoj sudbini i sačuvanom inventaru izlaganje je održao Bratislav Lučin. Ivo Petrinović je govorio o temi *Reformatorske koncepcije Marka Antuna de Dominisa* sa zaključkom kako se njegove ideje ne mogu ocijeniti kao protestantske, već samo reformatorske, unatoč tome što je Dominis bio antipapist. O Splitu u kakvoga je, nakon Rima i Venecije, početkom 17. stoljeća stigao nadbiskup Dominis izlagala je Nevenka Bezić Božanić, a Vesna Gamulin Tudjina o Dominisovu boravku u Engleskoj. O engleskom razdoblju Dominisova životnog puta na temelju podataka u pismima španjolskog veleposlanika u Londonu govorio je i Francisco Javier Juez Galvez u izlaganju pod naslovom *Markantun de Dominis u korespondenciji Diega Sarmienta de Acuña, grofa de Gondomar (1567-1626)*. Prvi dan znanstvenog skupa zaključio je Ante Maletić temom *Iščitavanje ličnosti M. A. de Dominisa* s porukom kako je jedini način da se Dominisa, za kojeg više od devedeset posto obrazovanih ljudi nije nikad čulo, otme zaboravu tiskanje njegovog opusa, a on sam namjerava u slijedeće četiri godine objaviti sva Dominisova djela na latinskom, engleskom i hrvatskom jeziku.

Tri su izlaganja bila neposredno vezana uz djelovanje Marka Antuna de Dominisa na mjestu splitskog nadbiskupa (1575.-1602.). Slavko Kovačić je održao predavanje o Dominisu kao splitskom nadbiskupu, Vicko Kapitanović o Dominisu kao metropolitu, a Marko Trogrlić o odnosima splitskog kaptola i nadbiskupa Dominisa. Ivan Golub je izvjestio o izvorima o Dominisu u arhivu mletačkog Sv. Oficija. Juraj Kolarić je pokušao dati odgovor na pitanje je li osoba kojoj je posvećen znanstveni skup heretik ili reformator, zaključujući kako je riječ o reformatoru kojemu je njegovo vrijeme bilo pretijesno. Njegovo poimanje uloge pape i papinstva analizirao je Mladen Parlov, a ulogu u koju je imao u sporu pape Pavla V. i Mletačke Republike 1606. godine Branko Jozić. Informacije o neobjavljenom rukopisu Dominisovih *Retrakcija* koji se čuva u Vatikanškoj knjižnici dao je Franjo Pšeničnjak. Djelovanje Marka Antuna de Dominisa kao fizičara osvijetlili su u svojim izlaganjima Žarko Dadić, Mladen Martinis i Ivo Derado, a o njegovim vezama s Galilejem i Grozsiusom govorila je Matija Berljak. Evgen Paščenko je održao izlaganje pod naslovom *Veliki hrvatski polemičar de Dominis i problem crkvenih odnosa u Ukrajini. Prilog poznavanju portreta Markantuna de Dominisa* dala je Ivana Prijatelj Pavičić. O dogradnji i proširenju splitske katedrale u Dominisovo vrijeme govorio je Goran Nikšić, a o umjetnina u Splitskoj nadbiskupiji u isto vrijeme Radoslav Tomić. Znanstveni skup zaključen je razgledanjem splitske katedrale pod stručnim vodstvom Nena da Cambia, Gorana Nikšića i Radoslava Tomića. Nakon niza predavanja koja su doprinijela rasvjetljavanju Dominisove misli i djelovanja, ostaje nam sa zanimanjem iščekivati zbornik radova s ovog znanstvenog skupa.

Dok su jutarnji termini bili posvećeni izlaganjima sa znanstvenog skupa, poslijepodnevni su bili ispunjeni predstavljajima novih knjiga različitih izdavača. Split je zasigurno najbolje mjesto za predstavljanje knjige *Splitski spomenici*:

spisi splitskog bilježnika Ivana pok. Čove iz Ankone od 1341. do 1344. godine u izdanju Odsjeka za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu. Ovom je knjigom započelo izdavanje splitskih notarskih spisa, koji do sada nisu izdavana. Knjigu je 16. rujna predstavila Vesna Gamulin Tudjina.

Svojom tematikom uz povijest Splita, ali i uopće uz hrvatsku srednjovjekovnu povijest usko je vezana i knjiga Mirjane Matijević Sokol *Toma Arhiđakon i njegovo djelo*, u izdanju Naklade Slap iz Jastrebarskog. Ovo vrijedno djelo predstavili su 19. rujna Olga Perić, Ivo Babić i autorica. Prigodom ove promocije Nenad Cambi je u ime Književnog kruga najavio i skori izlazak iz tiska novog kritičnog izdanje Tomine *Historie Salonitane* koji je priredila Olga Perić.

Arheološki muzej u Splitu predstavio je 17. rujna novi broj časopisa *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*. Devedeset i treći po redu broj ovog znamenitog časopisa sadrži niz zanimljivih priloga koje je predstavio Emilio Marin. Poseban osvrt na rad Srdane Schönauer *Odjeća, obuća i nakit u antičkoj Dalmaciji na spomenicima iz arheološkog muzeja u Splitu* objavljen u ovom časopisu, dao je Nenad Cambi.

Muzej hrvatskih arheoloških spomenika Split izdavač je raskošne knjige Igora Fiskovića naslovljene *Reljef kralja Petra Krešimira IV*. Radi se o poznatom reljefu hrvatskoga kralja iz Splitske krstionice uz koji je vezan niz dvojbi o kojima autor, uz opširan pregled do sada iznošenih različitih mišljenja u historiografiji, daje svoje analize i zaključke do kojih je došao. Zanimljivo je spomenuti kako je ovu knjigu, uz niz uobičajenih nevolja koje u pravilu prate izdanje neke knjige, pogodila i jedna sasvim neobična - udar groma u tiskaru. Knjigu su 17. rujna promovirali Željko Rapanić, Mladen Ančić, Nikola Jakšić, Ante Milošević i naravno, autor.

Nepostojanje knjižare Matice hrvatske u Splitu uzrok je činjenici da ovaj izdavač svoju jednogodišnju produkciju predstavlja splitskoj publici odjednom prigodom *Tjedna knjige mediteranske tematike*. O novim izdanjima Matice hrvatske Zagreb govorili su 17. rujna Tonko Maroević, Ivan J. Bošković i Jelena Hekman, koja je ovom prigodom apelirala na sve mjerodavne da pomognu Matici hrvatskoj u pronalaženju prostora i otvaranju knjižare u Splitu. Nova izdanja Matice hrvatske Dubrovnik predstavili su 18. rujna Milka podrug Kokotović, Luko Paljetak, Jakša Fiamengo, Anatolij Kudrjavcev, Ivo Babić, Miljenko Foretić, Vinicije B. Lupis i Vlaho Benković. Među dubrovačkim je izdanjima za povjesničare svakako najzanimljivija knjiga Lorenca Vitelleschija *Povijesne i statističke bilješke o dubrovačkom okrugu*.

Svakako najveći broj knjiga ovom je prigodom predstavio domaći izdavač Književni krug. Prva u nizu predstavljenih novotiskanih knjiga je knjiga Joška Belamarića *Studije iz srednjovjekovne i renesansne umjetnosti na Jadranu* o kojoj su na promociji 16. rujna govorili Igor Fisković, Tonko Maroević i sam autor.

Mljetski statut sedmi je statut neke srednjovjekovne komune koji je izdao Književni krug. Suizdavač ove knjige je Zavičajni klub *Mljet*. Mljetska komuna je imala niz posebnosti koji ovaj statut čine posebno zanimljivim, a u prvom redu se očituju u jednostavnosti društvene strukture, te odnosu prema Dubrovačkoj Republici čiju je vlast Mljet priznavao. Izdanje ovog statuta javnosti su 18. rujna predstavili Antun Cvitanić i Željko Radić.

Zbornik radova *Grčki utjecaj na istočnoj obali Jadrana / Greek Influence along the East Adriatic Coast* nastao je kao rezultat istoimenog međunarodnog znanstvenog skupa održanog 24.-26. rujna 1998., također u sklopu *knjige Mediterana*. Zbornik obuhvaća 30 znanstvenih priloga koji pridonose rasvjetljavanju ove tematike, pisanih na engleskom, talijanskom, francuskom i hrvatskom jeziku, a uredili su ga Nenad Cambi, Slobodan Čače i Branko Kirigin. Ovaj su zbornik predstavili 19. rujna urednici Nenad Cambi i Slobodan Čače.

Sasvim je neobičan poduhvat predstavljanje dviju knjiga istog autora i istog izdavača u istoj večeri. Ovaj neobični događaj omogućili su 20. rujna izuzetno produktivni pravnik i povjesničar Lujo Margetić kao autor i Književni krug Split kao izdavač. U Knjizi *"Dolazak Hrvata"/"Ankunft der Kroaten"* na jednom je mjestu sakupljen niz autorovih studija o problematici doseljenja Hrvata objavljivanih u stručnim časopisima, počevši od prvog i najpoznatijeg autorovog priloga rasvjetljavanju ove problematike iz 1977. godine do rada iz 1995. godine koji je u ovoj knjizi tiskan i na njemačkom jeziku. Autorov odnos prema pitanju doseljenja Hrvata u novije vrijeme vidljiv je već iz stavljanja naslova u navodnike. Knjigu su uz samog autora predstavili Antun Cvitanić i Miljenko Lončar. Druga knjiga Luje Margetića koju je u kratkom vremenskom roku tiskao književni krug nosi naslov *Prikazi i diskusije*, a sadrži niz kraćih autorovih radova u kojima se osvrće na mišljenja i radove drugih autora, a predstavili su je Antun Cvitanić i Petar Strčić.

Zadnja u nizu ovom prigodom predstavljenih novih izdanja Književnog kruga, knjiga je Ive Petrinovića *Mile Budak - portret jednog političara* koja je izazvala najviše zanimanja. Sam autor je naveo kako su ga na istraživanje o Mili Budaku ponukale rasprave u splitskom gradskom vijeću i u javnosti do kojih je prvo došlo prigodom imenovanje jedne ulice njegovim imenom, a zatim skidanja Budakovog imena s iste ulice, te je pokušao znanstvenim istraživanjem na temelju sačuvanih vrela saznati više o ovom političaru i javnosti ponuditi monografiju koja nije ni "desna" ni "lijeva" već znanstveno utemeljena. Knjigu su, uz autora, 21. rujna predstavili Petar Strčić i Andrija Dujčić.

ZDRAVKA JELASKA MARIJAN